

CERKVENI GLASBENIK.

Organ Cecilijinega društva v Ljubljani.

Izhaja po enkrat na mesec in velja za celo leto z muzikalno prilogo vred 2 gold.,
za ude Cecilijinega društva in za cerkve ljubljanske škofije 1 gold. 50 kr.

Vredništvo in opravišništvo je v hiši „Katoliškega društva rokodelskih pomočnikov“,
Poljske ulice št. 10.

Sv. Gregorija Velikega 13-stoletnica.

Spominati se velikih mož, kojih dela so v svetovni zgodovini neizbrisljiva, kojih delovanje, deželam in narodom v prid, je mogočno vplivalo na njihov razvoj, bode vedno zanimalo one, kateri zgodovino časov opažujejo ter preteklost za sedanost in bodočnost v spominu stalno ohraniti želé. In ako se je delavnost tacih mož vršila na mirnem polju, ako je njihove čine blagoslov spremljal skozi stoletja, potem se zanimanje spremeni v hvaležno blagočestje, njihovi izgledi pa se predočujejo poznim potomcem. Ako je pa taki veliki mož še obdan z veljavo božjo in ga kinči venec svetniški, tedaj ne gledamo nanj le z blagočestjem, marveč z pravim češčenjem; obhajajoč spominske dneve njegovega življenja spolnujemo le svojo dolžnost, ki jo modri starega zakona od nas zahteva s besedami: „Hvalimo sloveče može in naše očake v njih rodovinah. Gospodovali so po svojih deželah, bili so mogočni in z modrostjo obdarjeni možje, ki so narodom dajali najsvetejše nauke* !*) In če modri nadaljuje (v. 5.): „Iskali so sè svojo umetnostjo glasbenih napevov in skladali so pesmi pisem“, dozdeva se nam skoro, kakor da bi videli v proroškem duhu narisano podobo onega velicega svetnika, čigar 13-stoletnico letos obhajamo.

Dné 3. sept. t. l. preteklo je 1300 let, odkar je papež Gregorij Veliki in Sveti zasedel prestol sv. Petra. Samo 14 let opravljal je svoj vzvišeni in sveti posel, vendar je v tem kratkem času storil toliko imenitnega, blagodejnega in velikanskega, da celó protestant Herder pripozna, da je sv. Gregorij več storil, kakor je bilo mogoče storiti desetim duhovskim in posvetnim vladarjem.

Če podobo njegovega življenja tù obrišemo, bodi to podanik češčenja do svetnika, ki je kinčil apostolski prestol v Rimu, kakor jedva kak drugi; bodi to čin blagočestja do velicega cerkvenega glasbenika, čigar napevi se še dandanes vsako nedeljo in praznik čujejo iz naših ust.

Papež Gregorij, rojen okoli leta 540., je bil sin jako bogate in stare rimske rodbine. Skrbno vzgojen ter poln najlepših dušnih darov, posvetil se je govorništvu in pravu ter prevzel posel pri magistraturi. 30 let star

*) Sirahove bukve, 44, 1—4.

dospel je že do najvišje stopnje, ker je postal cesarski namestnik ali prefekt rimskega mesta. Svojo službo opravljal je z veliko spretnostjo in strogo pravčnostjo v popolno zadovoljnost cesarja in ljudstva rimskega. Toda blišč njegovega stanu, imenitne dolžnosti in dela, in še bolj priljubljenost pri prebivalstvu je učinilo, da se je jel bati za zveličanje svoje duše in večnost.

Vse je strmelo in žalovalo, ko je po očetovi smrti svoji časti se odpovedal, ves posvetni blišč odložil kot nečimernost. Prodal je bogato svoje pohištvo in skoro vse svoje premoženje porabil v dobrodelne namene. Na svojih posestvih v Siciliji ustanovil je šest samostanov, sedmega pa v svoji rimski palači. V le-ta samostan je vstopil, 30 let star, kot ponižni redovnik ter svetil sobratom s svojo pobožnostjo. Toda dolgo ni tu skrit ostal. Preveliko zaupanje si je bil že pridobil pri Rimljanih: papež Benedikt vzdignil ga je iz tihe celice ter imenoval za kardinal-dijakona, papež Pelagij II. pa pošlje ga l. 579 kot poslanca na Carigradski dvor. Le mislimo si stoletja trajajoče tekmovanje med Carigradom in Rimom, in predočili si bomo lahko težavo njegovega poslanstva in njegovega stanja. Vendar pa je nalogo svojo z najsijajnim uspehom zvršil; in ko se je l. 585. v Rim povrnil, sledilo mu je spoštovanje in češčenje dvora in vsega prebivalstva vzhodne rimske stolice.

Po nujnih prošnjah smel se je vrniti v svoj samostan, kjer so ga takoj volili za opata. Prav o tem času prigodilo se je, da je Gregorij gredoč čez trg med sužnji, ki so bili ondi na prodaj razpostavljeni, videl anglosaksonske dečke in mladenče iz Britanije. Lepa vitka postava, plavi lasje in modre oči vzbudila so mu prisrčno sočutje; srce njegovo pa je bilo še bolj ginjeno, ko je izvedel, da domovino tako krasnega rodu pokriva še tema poganstva. „Gorjé“, je žalostno vzdiknil, „da kralj tmine nad ljudmi tako jasnega in svetlega obličja gospodari!“ Le-ta hoja po sužniškem trgu je bil neznatni povod za celo vrsto svetovnih dogodkov. Gregoriju je bilo dovoljeno v Anglijo iti, in res se je tje napotil z nekaterimi redovniki; toda ljudstvo se je vzdignilo in prisililo papeža, da je odišle nazaj poklical. Prišlo je drugače; kajti previdnost božja si je bila Gregorija za višje namene izbrala.

L. 589. meseca novembra poplavila je Tibera rimsko mesto ter ga grozno opustošila; vsled tega nastala je kužna bolezen, ki je od dné do dné naraščala. Ni ga bilo hriba, da bi ga ne bila dosegla, niti hiše, da bi bila šla le mimo nje. Zrak poln mrtvaškega smradú, služil je smrti; povsod vladala je nema obupnost. Med prvimi žrtvami hudobne bolezni bil je papež Pelagij sam; in v tej sili, v kateri je bil glavar najbolj potreben, volilo je starešinstvo, duhovenstvo in ljudstvo jednoglasno Gregorija za papeža. Branil se je na vso moč — milo je prosil cesarja, naj volitve ne potrdi — tolažil je ljudstvo, molil z njim, prirejal prošnje obhode, — toda nove časti ni hotel sprejeti. Ko je tretji dan v slovesnem obhodu po Rimu hodil, prikazal se je molilcem v zraku angelj, kateri je vzdigneni meč, smrtonosni meč kuge, v nožnico vtaknil. Kuga je takoj prenehala; Gregorij pa je pobegnil in se skrival po gozdih in votlinah. Toda ljudstvo ga

je našlo, in med vriskom rimskega prebivalstva je bil 3. septembra 590. za papeža kronan.

Gregorij — papež; kdo bi bil zmožen popisati ta krasni pontifikat! Kakošno je bilo tadajšnje svetovno stanje! Skoro ni mogoče misliti si stanja sv. cerkve in človeške družbe proti koncu 6. stoletja. Britanija je bila za krščanstvo in civilizacijo zgubljena; Galija zopet blizo brezna barbarstva; Hispanija polna arijanizma; vzhodnje evropske dežele v nevarnosti napada od sovražnih močnih narodov; Italija je bila poplavljenjena in opustošena od surovih arijanskih Longobardov, kojih čete so se že moreč in požigajoč pred durmi rimskega mesta prikazovale.

Sardinija in Korsika gojile ste še poganstvo; nekateri okrajji Italije pa so ječali pod nezno tlo malovrednih bizantinskih uradnikov. Duhovščina, siloma v vse posvetne borbe zamotana, je videla v splošni razdivjanosti veliko nevarnost za mravni red svojega lastnega stanja. Na vzhodu gospodoval je bizantinski cesar kot vrhovni vladar cerkve, rad bi bil tudi v Italiji in Rimu; hotel je biti najviši pontifex, papež. Edina ovira mu je bil škof rimski. Vsaka predrznost kakega orientalskega škofa proti Rimu smela je pričakovati, da, mogla je gotova biti, da jo bode cesar podpiral. V najboljšem slučaju bil je papež po vedni sumnji izpazovan: grška nezaupnost, grška zvičajnost, grška ošabnost ovirale so vse njegove korake. — Roma pa, nekdanja kraljica narodov, postala je nesrečna razvalina. Huda vojska z Goti je bila ravnokar končana; strašna kuga jo je spremljala in potem — nadomestila. Prišlo je zdaj grozovito poplavljenje Tibere, spreminjajoč ponosna poslopja starega Rima v podrtine; sledila pa mu je, kakor smo že slišali, zopet smrtonosna bolezen. In med tem časom sukal se je zviti Dolgogradec okoli mesta, kakor jastreb okoli umirajočega orla, da bi v pravem trenutku požrl svoj plen. Tako so stale stvari, ko je bil papeški prestol zasedel Gregorij, čigar najboljše telesne moči so vsled truda in spokornih del že bile oslabele in kateri naj bi zdaj ves bolehen vzel krmilo v roke ter na pol razbito ladijo sv. cerkve vodil skozi divje valove. O pretežavni nalogi svoji se Gregorij niti za trenotek ni varal, in dozdevalo se mu je takoj od začetka, kakor da bi ga teža njegove orjaške službe k tlam pritiskala.

Konec prih.

Liturgične knjige.

Gotovo je zasluga cecilijinega društva, da se koralno petje bolje goji v naših cerkvah. Tako zvana „Zopfzeit“ ni bila prijazna koralu; takrat se je moralo vse modernizovati, tako kipi po altarjih, kakor glasba na koru. V sedanjem stoletju pa so se našli možje, ki so se otesli tadanjih nazorov, ki so vrgli od sebe spono jožefinizma, janzenizma i. t. d. in so šli zopet nazaj k viru življenja, k sv. katoliški cerkvi, kakor v drugih strokah, tako tudi v glasbi. Proske, Mettenleiter, Witt, Haberl in drugi so bili tisti možje, ki so se vrnili na stroga cerkvena tla, in preustrojevali cerkveno glasbo na podlagi gregorijanskega koralu. Od tistega časa se je postavilo načelo, da le tisti kor deluje v resnici v cecilijanskem smislu, ki goji v prvi

vrsti gregorijanski koral. Res je, da koral ni nikdar popolnoma zginil iz naših cerkvá; vendar dali so mu le nekaj prostora veliki teden, pri zadušnih opravilih in pa kjer ga je bilo neobhodno potreba, da se je zamogel slovesno vršiti liturgičen akt. Vrinile so se pa v teku časa mnoge nedostatnosti v koral. Knjig je bilo malo, še tiste je vsak vravnaval po svojem okusu. Tradicija pravega korala se je zgubljevala in prišlo je do tega, da se je v vsaki škofiji drugače pelo. Šla je edinstvo v petji po vodi. Cecilijino društvo v Ratisboni se je obrnilo toraj v Rim, da bi kongregacija svetih obredov kaj vkrenila v dosego edinstvi. Kongregacija je postavila tri može, ki naj bi stvar dognali. To se je zgodilo. Možje učenjaki so se odločili, medicedsko izdajo gregorijanskega korala vzeti za podlago in na tej podlagi hočejo izdati nove liturgične knjige. Pustet v Ratisboni je založil knjige in dobil od slavne kongregacije privileg za trideset let. Na to so se vzdignili drugi učenjaki, zlasti benediktini na Francoskem, češ, mi smo v posesti pravega koralnega petja i. t. d. A to ni nič pomagalo. Za trideset let ostane stvar pri odlogu kongregacije, med tem časom pa smé vsak preiskavati, kje je resnica, in če kaj boljšega dokaže, hoče kongregacija z veseljem sprejeti in vkreniti, kar se ji bo potrebno zdelo. Škofje in vsi prijatelji korala so bili te izdaje veseli, kajti zdaj imamo nekaj gotovega v rokah. Četudi se tu pa tam najde kaj boljšega, edinstvo je več vredna.

V naši škofiji ni bilo nič boljše. Naši glasbarji niso poznali starih cerkvenih tonov, vse so sprejeli v smislu moderne dur — in molškale; kjer so le mogli, harmonizovali so koral, ker neznosno jim je bilo poslušati pri veči slovesnosti enoglasni koral. V dokaz tega opomnim le petja bogoslovcev v ljubljanski stolnici. Tukaj je vse, kolikor se le dá, harmonizovano. Poslušaj slovesne večernice. Lepo ti pojó, to je resnica, a to ni v smislu cerkvenem. Vsi psalmi čvetoroglasno, himnus niti v koralni melodiji, k večemu prvi verz, celó responsoriji so deloma čvetoroglasni. Pa zdaj že še gré, odkar je g. Foerster speve pravilno harmonizoval; a prej ni bilo tako. Celó „Gloria laus“ na cvetno nedeljo se je tu pa tam vkoval v spone moderne harmonije in Bog si ga vedi, kaj se še vse godi. To pač ni več tisto priprosto, a vendar veličastno cerkveno petje, ki ga žele vsa papeževa določila. Tu je nemogoč tisti vzos, katerega je sposoben koral, prost harmonije. Vernimo se toraj k enoglasnemu koralu, knjige so tu, edinstvo je mogoča. Harmonizovanemu koralu nismo nasprotni; vendar da bi nas preplavil, tega ne. Veči bode vtis, če nas večje število pevcev enoglasno, občutno poje, nego je vtis čvetoroglasnega petja.

Nekoliko sem se oddaljil od stavljenege si predmeta, pa nič ne škoduje. Prepričan sem, da bi se marsikdo rad poprijel pravega korala, a nima pripomočkov, manjka mu knjig. Marsikaj kupi, a ne služi mu. Toraj hočem danes naštetí in popisati liturgične knjige, v kolikor je imam pri rokah, in upam, da s tem ustrezem mnogim prijateljem liturgičnega petja.

1. Compendium Antiphonarii & Breviarii Romani. ¹/₂ Chagrin 5 M. 20.*) — Ta knjiga obsega vse antifone, psalme, kapitule, himne in

*) Cena je v nemških markah; ena marka po naše blizu 60 kr. Decimale pomenijo nemške vinarje (Pfennige), katerih je 100 na eno marko.

oracije, kar jih je v „Horae diurnae“ (Laudes, Prima, Tertia, Sexta, Nona, Vesperae in Completorium). Vrh tega še matutin za božič, veliki četrtek do incl. vel. nedelje, za binkošti, sv. Telo in officium za mrtve. Kjer se toraj officium poje, četudi le o posebnih prilikah, ta knjiga je zlata vredna.

2. Vesperale Romanum. 6 M. 40, 4 M. 40.*) Tù najdeš vse, kar se rabi pri večernicah celo leto. Vrh tega še Te Deum, Lavret, litanije, litanije sv. Jezusovega imena in vseh svetnikov, Veni in pa litaniae, Preces & Orationes XL horarum.

3. Graduale de tempore et Sanctis. 6 M. 40, 4 M. 40. Ima vse in-troite, graduale, offertorije in comunije za celo leto. Ta knjiga je neobhodno potrebna na vsakem koru, kjer se spremlja slovesna sv. maša z liturgičnem petjem. Dobi se pa tudi

4. Compendium (Izleček) Gradualis & Missalis Romani, 4 M. 20, kjer se pa nahajajo isti spevi le za nedelje in praznike. Sprejete so pa za dotične dni oracije, listi in evangeliji in sicer v ta namen, da tisti pevcí ali kleriki, ki sodelujejo na koru in so latinskega jezika zmožni, z mašnikom vred opravljajo cerkvene molitve.

5. Officium majoris Hebdomadae (vel. teden) 5 M., 3 M. 80, že sploh znana knjiga. Dobi se tudi v vijolinskem ključu (Volksausgabe) 4 M. 60.

6. Ordinarium Missae, 90 Pf. ima Asperges, maše po različnosti časa, Missa pro defunctis, 4 Credo in Modus respondendi in Missa.

7. Processionale romanum, 1 M. 50, ima opeve, ki se rabijo ob procesijah na svečnico, cvetno nedeljo, vel. četrtek, petek, Markovo, prošnji teden, sv. Telo.

8. Officium Nativitatis Domini (za polnoč) 1 M. 10.

9. Officium Defunctorum, 1 M. 40. — Kdor koralne note težko bere, kupi naj Officium & Missa Defunctorum, Volksausgabe, velja po naše 18-kr. Izvrstna knjižica za organiste, ki imajo tolikokrat pevali Officium Defunctorum ob pogrebih ali osminah. Dobijo se tudi posebej: Psalmi za vespere, za veliki teden, pri katerih je padec zaznamovan z debelim samoglasnikom. Ako imajo vsi pevcí tak iztis, potem je petje psalmov enotno, sicer pa vsak drugače naglaša. Vse te brošurice so prav po ceni: 65 Pf. 80 Pf.

10. Jako pripravna knjižica je: Manuale chorale (Volksausgabe), 1 M. 40, tu se dobé: Antifone, Cantica, himne, litanije, mašni napevi iz Ordinarija, psalmi, rezponzoriji in traktus, sekvence. V resnici knjižica za vse.

11. Ker je dovoljeno, koral spremljati z orglami, priredili so Witt, Haberl in Hanisch spremljevanje za

a) Graduale Romanum 12 M.; b) Ordinarium Missae 3 M. 80; c) Vesperale 12 M.; d) Za večernične himne 2 M. 40.

Vse večé knjige so vezane v 1/2 usñji. Dobé se razun teh še druge, ki pa za navadne kore nimajo tolikega pomena. Vse te knjige prodaja Fr. Pustet v Ratisboñi, ima jih pa tudi deloma katol. bukvarna v Ljubljani; a kar jih nima, jih naroči, ker je s Pustetom v tesni zvezi. Jaz pa nisem najet ne od Pusteta, ne od katol. bukvarne; pišal sem le, ker upam, da bo s tem organistom in gg. duhovnikom ustrezno, ob enem pa sveti stvari, pravemu liturgičnemu petju.

P. H.

**) Kjer je dvojna cena, velja prva za rdeči in črni odtis, druga za črni odtis.

D o p i s i.

Rim, dne 18. oktobra 1890. Italijanska sodba o cecilijanski glasbi. Nasprotniki cecilijanskega petja v naši domovini kaj radi kažejo s prstom na cerkveno glasbo v Italiji sploh, a še posebno v Rimu, češ, naj se oni v središči pokoré najprej reformaciji, potem pojdemo za njimi tudi mi. Ta misel je deloma prava, deloma pak potrebuje popravka, in takega hočem Vam dati v današnjem dopisu.*) Res je, da se v Italiji, kakor tudi v Rimu večinoma poje in svira v cerkvi tako, da bi človeku, — da ne vidi altarjev in raznih cerkvenih okraskov pred seboj — na misel prišlo, saj sem v koncertu ali gledišči, ne pa v cerkvi. Vendar pa bi bilo krivično misliti, da se v Italiji kar nič ne stori za zboljšanje cerkvene glasbe. Ne mislim tu naštevati odlokov cerkvenega gospostva, ki enoglasno zatrjuje, naj bodeta petje in glasba v cerkvi dostojna, — ne, reformacija dviga se iz ljudstva, in to je najboljši omen, da slednjič tudi predere. Pred seboj imam 9. številko letošnjega leta cerkveno-glasbenega lista „Musica Sacra“, izhajajočega v Milanu pod pokroviteljstvom italijanskega episkopata. Vrednik mu je milanski stolni glasbovodja Giuseppe Gallignami.

Letá popisuje v svojem listu svoje letošnje potovanje v Rim, omenja svojega zaslísanja pri sv. Očetu, pripoveduje nadalje, kako so ga namestnik Kristusov popraševali o stanji in napredku cerkvene glasbe v Italiji ter mu zatrjevali, naj kot predsednik cerkveno-glasbenega društva ne jenja vselej in povsod ravnati se po sodbi in predpisih svete stolice in svete kongregacije za cerkvene obrede. Celo avdienco popisuje z italijansko živahnostjo na dolgo in široko. — Spominja pa se v svojem potopisnem spominu tudi cerkvenega petja, kakoršnega je slišal v avstrijskem hospicu dell' Anima. Kakor znano, oskrbljuje tu cerkveno petje gregorijanska šola pod vodstvom Dr. Petra Müllerja. Naj mi blagohotni čitatelji „Glasbenika“ dovolijo, da njegov spis prevedem doslovno iz laškega. Glasi se: „O priliki mojega kratkega bivanja v Rimu imel sem tudi priliko slišati dobro cerkveno petje. Bilo je 17. avgusta, praznik sv. Joahima, god Njih svetosti, ko sem se podal proti enajsti uri v cerkev dell' Anima k peti sv. maši. Č. g. Müller bil je vže na koru obdan od malega števila svojih gojencev; od malega, pravim, ker razen, da je bila to navadna nedelja, morate misliti, da so bile tudi počitnice. A vzlic temu izvršilo se je vse čedno in krasno. V nobeni cerkvi na Laškem se sveto opravilo ne izvršuje lepše in dostojnejše. Maša bila je čveteroglasna od Fr. Witta, ne sicer kaj posebno težkega a vendar strogo v cerkvenem slogu. Ves „proprij“ od nedelje odpeli so v gregorijanskem koralu. Ni bilo prilike izvršiti kake posebno umetne kompozicije. A smelo trdim, da, če tudi se morda po Italiji izvršujejo ob posebnih dnevih posebne kompozicije z večo fineso in večo natančnostjo, gotovo pa se ne najde nikjer cerkev, kjer bi navadno službo božjo opravljali na koru s toliko resnobo in natančnostjo, kakor v napominani cerkvi“. — Ko je na to hvalo izrekel še g. pevovodji in pohvalil tudi natančnost duhovnikov, ki svete obrede in petje opravljajo s toliko resnobo, zakliče oduševljen: Quanto fa piacere trovarsi in simile ambiente! (Kolika radost bivati v takem obzorji!)

To sem želel omeniti iz namena, da bi se tudi organisti v naši domovini bolj in bolj vnemali za pravo cerkveno glasbo. Kaj nam koristijo cerkveni predpisi, kaj opomini škofov po raznih škofijah, če pa oni, ki so v to poklicani, razširjati in dejansko kazati cecilijansko idejo drže roke križema. Ne iščimo mogočnih impozantnih skladb; to kar moremo spravimo na kor. Bodisi, da je preprosto, ponižno, da je le cerkveni službi dostojno, hode doseglo svoj namen.

A. K.

Z Bohinjske Bistrice (meseca avgusta.**)) Tudi jaz bi rad iz našega gorenjskega kota, kjer pravijo, da je svet „zaplankan“, nekoliko površno poročal o našem cerkvenem petji. Kakor naša Sava teče naprej in ne nazaj, tako smem tudi o našem cerkvenem petji reči, da se pomika naprej, če tudi malo bolj počasi, — a napredujemo vendar, kar je glavna stvar. — Naš g. nadučitelj Jos. Medič, spreten orglavec ter čvrst pevec, dela jako marljivo na polji cerkvenega petja; pomnožil je glasove pri zboru, da redno šteje 3 soprane, 4 alte, 2 tenora in 2 basa, časih tudi več. Pevci in pevké so že dobro vajeni sekirice ter se vadijo po dvakrat ako treba, še večkrat na teden. Tudi kakih 10 šolskih otrok že prav dobro poje, tako, da se hodejo

*) Prísréna hvála; nikar ne pozabite C. Gl-a! Vr.

**) Po naključbi zakasnjeno.

mogli kmalu pridružiti cerkvenemu zboru. Poleg figuralnega petja uči g. nadučitelj tudi koralno; ako Bog dá, bomo tudi o prvi priliki peli latinsko mašo koralno po *Graduale Romanum*. Kadar je peta ali slovesna maša, pojemo že zdaj vse njene dele latinsko in prav liturgično, nanreč *ordinarium missae*, *graduale* in *offertorium*, *introitus* in *communio*. Zadnji točki poje doslej še gosp. orglavec sam, toda poslej se bomo tudi drugi pevci pridružili. „*Deo gratias*“ pojemo vsi enoglasno brez orgel. — Latinskih maš pojemo 8; 5 za mešani zbor in 3 za moški zbor: A. Foerster s. Caecil; P. Ang. Hribar, *Tota pulchra*; Molitor e-dur; Molitor, *Tota pulchra* in koralno. Za moški zbor: A. Foerster, d-dur; Schweitzer d-dur in Burgarell-ovo e-dur. Za mešani zbor učimo se zdaj Kaimovo v es-dur. — Pri neslovesnih mašah pojemo iz „*Cecilije*“, mnogo iz prilog „*C. Gl.-a*“ ter pesmi drugih skladateljev; napeve, kateri niso v cerkvenem duhu zloženi, smo opustili. Moški zbor začel nam je po nezgodi nekako pešati, pa upajmo, da se zopet ojači. Poje še zmiraj, kakor že nad 20 let ob nedeljah in praznikih pri jutranji službi božji moški, ob 10. uri pa mešani zbor; včasih tudi ob desetih moški zbor. Žalibože, da se še vedno mora odkod slišati, da ne smejo pevci vsega „*Credo*“ peti. Kako to, da se nekaterim tako mudi, da jim je v cerkvi toliko dolgčas? A pri nas ni tako. Naš preč. g. župnik marveč o vsaki priliki to poudarjajo, da naj se na koru vse po cerkveno ali liturgično poje. Kdor ne more ali noče par minut počakati, da bi peti ves „*Credo*“ odpeli: temu nekaj manjka in bodi še tako pobožen. V obče od ljudi še ni čisto brez ugovaranja zaradi latinskega petja. Semtertje se še sliši o večih praznikih: „*Danes se pa nič ne vé, kakošen praznik da je, ker ste le latinsko peli i. dr.*“; toda resnica je, da pri nas že po pratiki vsak pastir vé, kateri praznik da obhajamo. In ako pridigo poslušate, ne bode treba ugibati, v katerem cerkvenem času da smo. Svesti smo si, da prav delamo, ako se držimo določb sv. cerkve, katera edina ina o kakovosti službe božje govori. Res, da ni še vse popolnoma; vem, da nam pevcem še marsičesa manjka; a prepričani smo pa tudi, da Bog ne gleda toliko na človeško moč, katera od Njega prihaja, kakor na blago voljo, katere nam ne manjka. Saj je Izveličar sam rekel, da je vinar uboge vdove več veljal, kakor bogati darovi ošabnih farizejev. Proč toraj s praznim strahom pred pikanjem! Ljubezem do Boga in veselje do lepega cerkvenega petja ne bode ostalo brez dobrega sadu in plačila, ako ne tukaj, pa vsaj na onem svetu.

L. R.

Razne reči.

— † (Francišek Govékar). Dolžnost nas veže, da svojim čitateljem zopet na znanimo žalostno novico o smrti enega naših pristašev. G. Francišek Govekar, nadučitelj v Šiški nad Ljubljano, je dne 30. oktobra t. l. zvečer umrl nagle smrti vsled kapa 50 let star. Komej uro pred smrtjo podučeval je še svojo hčerko v igri na glasoviru. Rojen v Idriji, služboval je kot učitelj izgledno, najdalje časa na Igu, kjer je kot orglavec veliko storil za izboljšanje cerkvenega petja v smislu sv. cerkve. Bil je med prvimi praktičnimi cecilijanci na Kranjskem gledé časa in vztrajnosti. V Šiški mu ni bilo mogoče toliko storiti za sveto glasbo, a ostal ji je vedno prijatelj. Vzgladni soprug in oče, značajni donorodec, vestni učitelj, zvesti prijatelj, vneti pospešitelj dostojne službe božje po petji in orgljanji naj bi našel milostnega sodnika! Naj v miru počiva!

— Prevz. g. Ignacij Lobos, škof tarnovski izdal je do č. duhovščine in vernih svoje škofije krasno okrožnico o sv. Gregoriji Velikem in o petji gregorijanskem.

— Naučni minister g. vit. Gautsch je v sporazumljenji z ministroma notranjih uprav in trgovstva zaukazal, da se za pravilni ali normalni ubor pri glasbi sprejme in vpelje oni A, ki ga je l. 1885. postavila mednarodna konferenca na Dunaji in čigar visočina je z 870 prostimi treslji določena. Le-ta ukaz velja za strokovne šole, v katerih se izdelujejo glasbila, za vse glasbene šole, ki je vlada vzdržuje ali podpira, za očitne ljudske in meščanske šole, učiteljska in one srednje šole, v katerih se praktično v glasbi podučuje, pa tudi za one glasbena društva, katera od države podpore dobivajo.

— Državna knjigarna v Monakovem si je nedavno pridobila precejšno zbirko Orlando-Lassovih pisem, ki so bila doslej v posesti družine Aretinove. Gledé sloga so ti listi baje jako robati.

— Največe orgle na Nemškem je pred kratkem izdelala slavnostna firma E. F. Walcker & Comp. v Ludwigsburgu za novozidano cerkev v Ulmu. Omara za orgle je visoka 11—19 metrov, široka 15 metrov in šteje v procelji 91 piščalk. Delo ima 101 glas

s 6289 piščali (I. manual 31 spremenov, II. manual 24 spremenov, III. manual 16 spremenov; pedal 30 spremenov); poleg tega 24 veznikov, zbiralnikov in drugih postranskih vlakov. Za potrebno sapa je postavljen plinov motor 4 konjskih moč, ki napolnjuje 7 velikih črpalnih mehov; ti pa svojo sapa dajejo v 2 velikanska založna mehova. Ta motor ob enem tudi prostor pred orglami in v njih električno razsvetljuje.

— (Drage gosli). Bogat Škot, Robert Crawford je kupil pred malo časom v Edinburgu „Stradivarius-gosli“ od l. 1716. za 2000 liber šterlingov, t. j. nad 20.000 glđ. Veščakom znane so te gosli pod imenom „Messias“, Smé se reči, da za godalo še nikdo ni više cene plačal. —

Oglasnik.

Teoretično-praktična klavirska šola, IV. (zadnji) del zložil Ant. Foerster, izdala Glasbena matica v Ljubljani, natisnila Engelmann in Mühlberg v Lipsku. Cena 1 glđ. 30 kr. Nadaljuje se učno gradivo, kolikor ga je še treba učencu, da more po dovršenem poduku vstopiti v dvorano umetnosti. Kdorkoli hočeš igrati pravilno in lepo na orglah, nauči se prej spretno igrati na klavirji: kdor opravljaš posel cerkvenega pevovodje, seznaži se tudi z literaturo posvetne glasbe, da jo moreš razločevati od prave cerkvene, da daješ potem Bogu in cerkvi to, kar se spodobi. Domači naši listi so prinesli vže dovolj ocen o tem delu; obžalujemo, da naš list nima dovolj prostora za objavljenje vsaj ene, posebno tehtne ocene temeljito izobraženega kritika v listu „Laibacher Zeitung“ 22. septembra t. l., na kar opozorujemo čé. čitatelje in prijatelje, ki se za stvar resnično zanimajo. A ne moremo zamolčati opazke, ki stoji v „drugi“ oceni istega dela v enem tukajšnjem dnevniku. Čitamo tam, da skladatelju služijo česke narodne pesni večkrat „v ta namen“, redko pesni druge narodnosti. „Pesni so umetno obdelane, in ne dvomim, de bode ravno radi tega šola Čehom posebno priljubljena. Ali tudi nam?“ — Na to odgovarjamo, da je v celi šoli obdelanih 20 českih, 13 pa slovenskih pesem, kar v primeri obeh dotičnih literatur nepravilno ni; šola ni zložena zaradi narodnih pesmic, ampak le-te služijo namenu šole kot učno gradivo, ako so praktične ali ugodne. Tudi ni bilo mogoče, podajati mnogo zgledov za eno in tisto stroko, ker je odbor „Glasbene matice“ skladatelju polje delovanja skrčil in predpisal, zato se čita vže v predgovoru, da se poleg šole mora tudi kaj drugega igrati. So različni talenti, za enega je treba manj, za drugega pa več; pri obeh pa mora vestni učitelj gledati na to, da učenec ne gre dalje, predno se ne navadi korektno tudi težjih toček. Kaj je težko? Po dovršeni celi šoli je učenec stoprav v sredi pota, ki pelje k dovršeni igri umetniški. Nazori so različni; na Českem pravi o tej šoli kritik, da je poduk lahoten, sistematičen, da bo ugajal celó malo nadarjenim učencem. Popravljamo še pomoto gledé števila strani; 4. zvezek ima namreč 50 strani, ne 37, in to krasnega natisa na lepem papirji. Kje se dobi kaj cenejšega te vrste? Pa namesto, da se pospešuje toli trudno delo, ki more narodu le koristiti, se še ovira in to brez uzroka; kajti še Nemcem v „rajhu“ dopadejo naše slovanske pesni; čujmo, kaj piše „Klavierlehrer“ v Berlinu: Und was diese Schule besonders interessant macht, ist, dass neben deutschen Volksliedern namentlich böhmische und slovenische berücksichtigt werden, welche auch in anderen Ländern durch ihren eigenthümlichen Rhythmus und die originellen melodischen Wendungen mehr Interesse erwecken dürften, als man es bis jetzt ihnen entgegengebracht hat. — To navajamo samo v pojasnilo, ne v svojo obrambo, ker smo vže navajeni na pravične in podučljive kritike.

Trije „Ave Maria“ za en glás z orglami, zložil A. Nedvéd. Nismo dozdej še dobili teh skladbic, zato objavljamo oceno iz „Slovenca“ 21. oktobra t. l. z znanko H. S. „Dela tega odličnega skladatelja se spoznajo po neki posebni eleganci, ki je lastna tudi tem trem „Ave Maria“. Tekst je cel, melodija spodobna, harmonija radi mnogih slučajnih znamenj bolj moderna. Lep glás, pa krščanski čút, in pesem se bode spodbudno glasila pri harmoniju ali pri orglah“.

Popravek: Članek „Večernice“ v zadnjem listu (št. 10) je ves natisnjen; čé. gg. čitatelje naj torej blagovolé na konci stoječe „konec prih.“ zbrisati.

Pridana je listu 11. števil. prilog.

Odgovorni vrednik lista **Janez Gujezda**. — Odgovorni vrednik glasb. priloge **Anton Foerster**.
Zalaga Cecilijino društvo. — Tiska R. Milic.